

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА ПРЕДМЕТ ИСТОРИЈА

7. РАЗРЕД

Уводни час	-Уме да објасни основне појмове учене у предходној години -Зна ко су главне личности у историји средњег и раног новог века (име, титула, значај) -Зна на карти да покаже основне историјско-географске појмове			
ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКЕ ДРЖАВЕ И НАРОД НА ПОЧЕТКУ ИНДУСТРИЈСКОГ ДОБА				
Наставна област	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
Индустријска револуција (појам револуције, парна машина, друштво-јачање грађанске и појава радничке класе)	- Зна да наведе појмове револуција и Прва индустријска револуција - Зна да хронолошки одреди век појављивања Прве инд. револуције -Зна да наведе бар један пример револуције (у било ком смислу и времену) -Зна да наведе проналазак којим је покренута Прва инд.револуција (парна машина) и ко је њен проналазач (Џејмс Ват)	-Зна да наведе неке од проналазака Прве индустријске револуције (парна локомотива, пароброд...) -Зна да објасни сеобе селоград и настанак и развој радничке класе - Уме на слици да разликује каравелу и пароброд	-Уочава и објашњава разлику између принципа производње у мануфактури и производње у Првој инд.револуцији - Разуме и зна да објасни узрочно-последично процес настанка Прве индустријске револуције и њене последице у целини -Зна да наведе узроке (демографски, политички, економски) настанка Прве индустријске револуције и њене последице уз помоћ наставника	-Зна да објасни процес преласка са феудалног на капиталистички начин производње и са мануфактурног капитализма на либерални капитализам -Зна да објасни промене у привреди и друштву које су настале са првом индустријском револуцијом
Америчка револуција	-Зна дефиницију појма устав и револуција - зна сукобљене стране - зна у ком веку је била - зна ко је победник	- Целовито описује, хронолошки логично, течно, процес настанка, тока и последице револуције	-Уочава и објашњава значај Америчке револуције и Устав 1787.	- Зна да последице политичких револуција примени на примеру Америчке (18. в.) и промене њиховог државног уређења -Уочава и објашњава како су привредни процеси и промене утицали на друштвене промене, а ови на настанак политичких револуција
Француска грађанска револуција	-Зна да наведе узроке и повод Француске револуције, као и	-Зна да опише Француску грађанску револуцију (узрок,	- Целовито описује, хронолошки логично, течно,	- Зна да последице политичких револуција примени на примеру

<p>(повод и узроци, утицај присветитељских идеја, Волтера, Монтескјеа и Русоа, личности Луја XVI и Марије Антоанете, Робеспјер; укидање феудализма, Декларација о правима човека и грађанина, устав, идеје уставне монархије, републике, демократије; терор, револуционарни ратови, национализам)</p>	<p>њене хронолошке границе (1789-1794/9) - Зна да наведе, уз помоћ наставника, циљеве револуције: грађанске слободе – имовинска и лична безбедност, једнакост грађана пред законом, слобода: вероисповести, говора, писане речи, окупљања, удруживања, бирачко право; право III сталежа да одлучује у Скупштини (да се пређе са гласања по сталежима на гласање по главама) ; укидање феудализма -Зна ко су Луј XVI и Марија Антоанета - зна шта је Енциклопедија</p>	<p>ток, последице) -Зна да објасни политичку промену која је у Француској наступила 1791. доношењем устава -Разликује апсолутну монархију, уставну парламентарну монархију и републику, уз помоћ наставника -Зна ко су Максимилијан Робеспјер, Волтер, Русо, Монтескје -Критички сагледава Јакобинску диктатуру и појаву гиљотине -Зна датум избијања Француске револуције и шта тај датум представља данас</p>	<p>процес настанка, тока и последице Француске револуције -Користи са лакоћом и разумевањем изразе: политичка права, диктатура, уставна парламентарна монархија, револуција, демократија, терор -Разликује самостално апсолутну монархију, уставну парламентарну монархију и републику - уме да објасни фазе револуције</p>	<p>Америчке (18. в.) и Француске (18. в.) и промене њиховог државног уређења (постале уставне парламентарне републике и монархије) -Зна да повеже и објасни процес преласка са апсолутне монархије на уставну парламентарну монархију или републику, анализирајући улогу друштвених слојева -- разуме улогу просветитељског покрета у покретању револуције</p>
--	--	--	--	--

<p>Наполеоново доба (личност, војна и политичка каријера Наполеона Бонапарте; Наполеонов кодекс, Бечки конгрес)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Зна ко је Наполеон Бонапарта и зашто је важан - Зна да именује кључне битке Наполеонових ратовања и када су се десиле, уз помоћ наставника: -Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже места одигравања Наполеонових чувених битака -Препознаје и именује на сликама Наполеона Бонапарту - Зна да наведе основне карактеристике Бечког 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да, поред битака,покаже простор Наполеонових освајања и промене које је унео у тај простор -Зна које је све унутрашње промене у Француској урадио Наполеон (пре свега Наполеонов кодекс) -Уочава и издваја, на основу текста у уџбенику, у табелу добре и лоше стране Наполеонове владавине 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да опише у потпуности, хронолошки тачно, узрочно-последично период Наполеонове доминације у Европи -Зна да опише Бородинску битку и њене последице по опстанак Наполеона Бонапарте -Уме самостално да изради ППТ или пано о Наполеону Бонапарти -Зна да опише узрочно-последично Бечки конгрес и на карти да покаже одлуке које је донео -Зна да дефинише појам велика сила и да примени на примерима држава онда и данас 	<ul style="list-style-type: none"> -Критички сагледава ратовање и идеје, које је ширио Наполеон Бонапарта по Европи, његове поступке у владавини и последице по данашњу Европу одлука Бечког конгреса - Препознаје да је Бечки конгрес почетак дефинисања политике великих сила на Конгресима
<p>Велике силе, Источно питање и балкански народи</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да објасни појмове: велика сила и Источно питање -Зна да наведе заинтересоване стране у решавању Источног питања - Зна када је био Берлински конгрес и које су његове најважније одлуке за српске земље 	<ul style="list-style-type: none"> -Зна да опише кључне интересе свих заинтересованих страна у решавању Источног питања: велике силе, балкански народи и Османско царство -Уочава и описује улогу Русије у ратовима са Османским царством током XVIII и XIX века -Зна да опише процес 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна да опише узрочно-последично логично, хронолошки тачно, ток Велике источне кризе: са нагласком на устанку у Херцеговини и Босни (1875-1878) -Уочава и описује интересе великих сила према Русији и Османском царству -Уочава и описује значај устанка балканских народа за 	<ul style="list-style-type: none"> - Анализира целовито позицију Русије у југо-источној Европи, однос великих сила према њој, позицију балканских народа у таквој мрежи изражених интереса, у XIX веку

		<p>ослобађања балканских држава у XIX веку</p> <p>-Зна да опише Берлински конгрес (кад је био, ко учествује-одлучује, који су интереси заступљени, којим одлукама се завршио, да на карти покаже све промене које је овај Конгрес донео)</p>	<p>промену односа великих сила према југо-истоку Европе</p>	
<p>Прилике у Београдском пашалуку крајем XVIII и почетком XIX века, народно-црквени сабори, култура Срба у Хабзбуршкој монархији</p>	<p>- зна да објасни шта је Београдски пашалук</p> <p>- зна ко је био Коча Анђелковић, Арсеније Чарнојевић и Доситеј Обрадовић</p> <p>- Зна да покаже на карти куда су били распрострањени Срби у Хабзбуршкој монархији (Војна крајина)</p> <p>- зна да објасни појмове германизација и мађаризација</p>	<p>- Зна да опише целовито ситуацију у Београдском пашалуку крајем XVIII и почетком XIX века</p> <p>- Зна да наведе значај Кочине крајине 1788-1791. за будући устанак</p> <p>-Препознаје на сликама Доситеја Обрадовића</p> <p>- зна шта је кнежинска самоуправа</p> <p>- препознаје значај Карловачке митрополије за Србе</p>	<p>-Зна узрочно-последично да анализира ситуацију у Београдском пашалуку крајем XVIII и почетком XIX века са аспекта раје, Османлијског царства, дахија и ситуације у осталом делу Европе</p> <p>-Зна да уочи, издвоји и опише положај Срба у Хабзбуршкој монархији током XIX века до 1878.године (Берлинског конгреса)</p> <p>- уме да опише Темишварски сабор</p> <p>- наведе заслуге Доситеја Обрадовића за Србе</p>	<p>- Уме да изради графикон, где ће на доњој црти бити хронологија, а на горњој степен слободe Срба, почев од 1791-1801. године</p> <p>- Уме да анализира положај Срба у Хабзбуршкој монархији-Аустро-Угарској са различитих аспеката: верски, социјални, културни, национални, политички</p>

<p>Српска револуција (обележја: национална, социјална, фазе – Први српски устанак-ратни период 1804-1815, и Други српски устанак-мирнодопски период 1815-1835, повод и узроци</p>	<p>-Зна када се одиграла и зашто Бунa на дахије -Зна да наведе фазе револуције и именује вође тих фаза -Зна где се револуција просторно одиграла (Смедеревски санџак) и зна да га покаже на карти -Зна да објасни појмове: устав и револуција - Зна на сликама да препозна Карађорђа и Милоша Обреновића - Зна датум почетка Првог српског устанка - Зна да именује место где је почео устанак и да га покаже на карти -Именује вођу Првог српског устанка -Зна да наведе места и године најважнијих битака Првог српског устанка (Иванковац 1805.Мишар, Делиград 1806.Чегар 1809.) и да их уз помоћ наставника покаже на карти -Зна када је почео, а када се завршио Први српски устанак -Зна ко су Карађорђе Петровић и Стеван Синђелић</p>	<p>-Зна да опише процес који зовемо Српска револуција (хронолошки, просторно, ко су вође, узроци, последице) -Зна да именује друге државе у којима су у XIX веку изведене националне револуција (Немачка и Италија) - Зна да наведе карактеристике националне револуције и објасни појам аутономија -Зна да објасни Букурешки мир 1812. -Зна самостално да покаже на карти места главних битака, Орашац, Београдски пашалук, Ниш, Босна, Дрина, Сава, Морава, Шабац -Зна да наведе главна обележја Српске револуције -Зна да су Срби извели прву националну револуцију у Европи</p>	<p>-Зна да опише целовито Буну на дахије (узрок, ток, последице, време) -Зна да повеже Српску револуцију са догађајима који су се у исто време дешавали у Европи -Зна да хронолошки прецизно, узрочно-последично логично опише ратну фазу српске револуције и покаже наведене догађаје на карти -Зна да опише однос великих сила према- Србији у време Првог српског устанка</p>	<p>-Анализира утицаје политике Наполеона Бонапарте на Србију у овом периоду -Критички анализира Букурешки мир с позиције Русије, Србије, Османског царства -Критички анализира наше победе и поразе у време устанка и изражава свој став</p>
--	---	---	---	--

<p>Организација устаничке власти</p>	<p>-Зна да наведе последице Првог српског устанка -Зна ко је прота Матија Ненадовић и Вук Стефановић Караџић -Зна да именује органе власти у Србији у време Првог српског устанка -Зна да наведе које су најзначајније образовно-културне установе основане (Велика школа) у време Првог српског устанка</p>	<p>-Зна да опише организацију устаничке власти током устанка -Зна да објасни зашто је важно оснивање школа и ко је Србима из Београдског пашалука помагао у томе - зна кад је био и какав је исход Ичковог мира</p>	<p>-Зна да објасни улогу проте Матеје Ненадовића у изградњи државног уређења устаничке Србије, као и улогу Вука С. Караџића</p>	<p>-Уме целовито да опише и објасни функционисање устаничке Србије</p>
<p>Други српски устанак (неуспех Хаџи Проданове буне, ток Другог српског устанка-сабор у Такову, битке на Љубићу, Палежу, Дубљу; споразум кнеза Милоша и Марашли Али-паше)</p>	<p>- Зна датум почетка Другог српског устанка - Зна да именује место где је почео устанак и да га покаже на карти -Именује вођу Другог српског устанка -Зна да наведе места и године најважнијих битака Другог српског устанка (-Љубић, Дубље Пожаревац 1815.) и да их уз помоћ наставника покаже на карти -Зна када је почео, а када се завршио Други српски устанак</p>	<p>-Зна када је била и у чему је значај Хаџи Проданове буне - Уме да упореди, уз помоћ наставника, Први и Други српски устанак -Зна зашто је важан Милош Обреновић</p>	<p>-Зна да целовито, уз показивање на карти, опише Други српски устанак (ко? када? где? последице? узроци?) - Уме самостално да упореди Први и Други српски устанак</p>	<p>-Користећи предходна знања уме да опише међународну ситуацију током 1815.године у Европи и последице по Други српски устанак</p>
<p>Аутономија, Прва владавина Милоша и Михаила Обреновића (територија и становништво, борба за аутономију, Хаџишерифи из 1829, 1830. и 1833.године, Сретењски устав, укидање феудализма 1835, Турски устав; покретање Новина србских 1834,</p>	<p>-Зна да објасни појам хаџишериф -Зна годину када је донет Сретењски устав (1835) и зашто је он важан, зашто је данас то Дан државности Србије? -Зна да објасни појам устав и чему служи устав -Зна године владавине Милоша Обреновића - Зна ко су Милош и Михаило Обреновић</p>	<p>-Зна да опише унутрашњу политику кнеза Милоша (обрачун са противницима, убиство Карађорђа, изградња школа, подизање бања, културних институција...) -Зна да опише промене у Србији после добијања аутономије -Зна ко је кнегиња Љубица - зна у чему се огледа културни препород Србије</p>	<p>-Зна целовито да опише прву владавину кнеза Милоша (1815-1939) -Зна ко је Димитрије Давидовић -Зна када је Србија добила аутономију и шта је добила Хаџишерифима (1829,1830, 1833, 1838) -Зна да опише спољну политику кнеза Милоша</p>	<p>-Зна да опише уставе који су донети у време прве владавине кнеза Милоша, и да их упореди - уме да објасни значај Лицеја, позоришта, новина</p>

<p>позоришта 1835, Лицеја 1838, унутрашња и спољна политика кнеза Милоша; личности: кнегиња Љубица, Димитрије Давидовић</p>				
<p>Карађорђе и Милош Велики</p>	<p>-Зна ко су Карађорђе и Милош Обреновић -Зна да наведе титуле Карђорђа и Милоша - Зна, уз помоћ наставника, да уочи и опише значај Карађорђа и Милоша Обреновића -Зна на слици да разликује и именује Милоша и Карађорђа</p>	<p>- Уме да упореди владавину двојице вођа устанка - Уме да издвоји добре и лоше стране владавине једног и другог -Уме да направи пано, ППТ, презентацију о једном или о другом (уз сугестије наставника где да нађе одговарајућу литературу)</p>	<p>-Проналази занимљивости из живота двојице вођа и то предентује другима (уз сугестије наставника где да нађе одговарајућу литературу)</p>	<p>-Критички уме да издвоји кључне моменте њихове владавине и да да свој суд о неким личним, политичким, дипломатским потезима двојице вођа устанка</p>
<p>Црна Гора у доба владичанства (територија и становништво, друштвене категорије- племена и братства; теократски облик владавине, Цетињска митрополија, унутрашња и спољна политика Петра I, Петра II и њихове личности) Кнежевина Црна Гора (појам световне државе, Законик Данила I,унутрашња и спољна политика кнеза Данила</p>	<p>-Зна да објасни појмове теократска држава и владика -Зна где се налазио центар Црногорске државе (Цетиње) и зашто баш ту -Зна порекло имена државе Црне Горе -Зна на основу слике да именује Петра II Петровића Његоша -Зна да именује владарску династију Црне Горе (Петровић)</p>	<p>- Зна да је Цетињска митрополија остала центар православља за Србе, после укидања Пећке патријаршије -Зна да опише друштво Црне Горе, подељено на племена и братства -Зна да опише мере које су уводили Петар I и Петар II не би ли како ујединили завађена племена -Зна да наведе књижевна дела Петра II Петровића Његоша -Зна на карти да покаже: Црну Гору, Брда, Цетиње - зна шта су перјаници и гвардија</p>	<p>-Зна ко је кнез Данило и да опише промене које је увео у Црну Гору (прелазак од теократске ка световној држави и Законик Данила I) -Зна да објасни значај Цетињске митрополије, поготово после укидања Пећке патријаршије</p>	<p>-Зна да опише унутрашњу и спољну политику црногорских владика од краја XVIII до средине XIX века (сарадња са Русијом, Србијом, односи са Османлијама...)</p>
<p>Положај Срба у Турској (Босна и Херцеговина, Стара Србија и Македонија; криза турске државе и друштва и покушаји</p>	<p>-Зна на карти да покаже Босну и Херцеговину, Стару Србију и Македонију -Зна на који начин Срби покушавају да поправе свој положај (устанци Луке</p>	<p>- Зна како се манифестовала Српска револуција у овим крајевима -Зна да објасни узроке опадања власти и дисциплине у Османском царству и какве</p>	<p>- Зна да покаже на карти Босански пашалук и опише Турску управу у њему до XIX века</p>	<p>-Зна да узрочно-последично опише последице Османске управе у Босни, као и безвлашће које је настало у XIX веку</p>

реформи; одједи Српске револуције; устанци Луке Вукаловића, Невесињска пушка; личности: Хусеин капетан Градашчевић	Вукаловића Јанићева буна, Невесињска пушка...) - Зна да наведе главне одлуке Берлинског конгреса које се односе на БиХ	је то последице имало по положај хришћана-Срба -Зна да опише Невесињску пушку, догађај којим почиње Велика источна криза -Зна да опише како су одлуке Берлинског конгреса које су се односиле на БиХ одразиле на положај Срба у Старој Србији		
Положај Срба у Аустријској монархији у 19 веку	- зна да наведе простор на којем живе Срби у АУ монархији - зна која је најзначајнија културна установа Срба - зна кад је била Мајска скупштина и њен значај	- зна ко су Светозар Милетић, Јосиф Рајачић, Срефан Шупљикац и њихов значај - уме да опише стварање Матице српске	- уме да опише стварање Српске Војводине, као и стварање Војводства Србија и Тамишки Банат - уме да објасни значај АУ нагодбе и Хрватско-угарске нагодбе по Србе	- критички сагледава и описује живот Срба у АУ монархији
Нововековне српске државе Србија и Црна Гора (до међународног признања 1878.године)	-Зна да издвоји најзначајније личности (10) Србије и Црне Горе током XIX века до 1878.године (Берлинског конгреса) и уме да образложи зашто је баш њих изабрао, уз помоћ уџбеника и белешки	-Зна да на линији времена издвоји најзначајније догађаје из историје Србије и Црне Горе током XIX века до 1878.године (Берлинског конгреса)	- Уме критички да сагледа позоцију Србије и Црне Горе у 19 веку	-Уме да напише есеј, користећи уџбеник, белешке, литературу: Ослобођење српских територија током XIX века до 1878.године (Берлинског конгреса)

ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКЕ ДРЖАВЕ И НАРОД У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ XIX ВЕКА

Наставна област	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
Револуције 1848/1849.године (повод и узроци, јачање идеја национализма, либерализма, демократије, социјализма; примери: Француска, Хабзбуршка монархија, италијанске и немачке	-Зна да хронолошки и просторно одреди Револуцију 1848/49 -Зна да наведе последице и главне тековине револуције 48/49	-Зна детаљно да анализира револуцију у Хабзбуршкој монархији, уз посебан осврт на револуцију у Мађарској и положај Српског покрета у Јужној Угарској - Разликује и уме да објасни узроке револуција по суштини, уз помоћ наставника, да ли су национални, социјални, политички или аграрни	- Са лакоћом разликује узроке револуције по својој природи -Зна да целовито повеже и објасни узроке и последице Револуције 1848/1849 и зашто се тај период зове „Пролеће народа“	- Разликује појмове политичког и правног народа - Примењује знање из предходних лекција да објасни суштину политичких промена које се траже у западној и средњој Европи

земље)		- Зна да очу, издвоји и запише узроке револуције из понуђених историјских извора (за Француску, Немачку, Италију, Хабзб. монархију)		
Уједињење Италије и Немачке (улога Пијемонта у уједињењу Италије; ратови за уједињење Италије; улога Пруске и њеног канцелара Ота фон Бизмарка у уједињењу Немачке,	-Зна основне чињенице везане за уједињење Италије (Пијемонт, 1861) и Немачке (Пруска, 1871, Други рајх) -Зна на карти да покаже Немачку и Италију после уједињења	-Зна да опише узроке и предуслове уједињења Немачке и Италије -(Зна ко су Ђузепе Мацини и Ђузепе Гарибалди и зашто су важни) - Зна на карти да покаже Европу пре и после уједињења Немачке и Италије	-Зна критички да сагледа улогу личности у историјским процесима, на примеру уједињења Италије и Немачке (Камило Кавур и Ото фон Бизмарк)	-Зна да опише свеобухватно, уз показивање на карти, уз коришћење знања из лекције Револуције 48/49 процес уједињења Немачке и Италије
Уставобранитељски режим и кнез Александар Карађорђевић (развој државних установа, Грађански законик 1844, Начертаниј, ; личности кнеза Александра Карађорђевића, Илије Гарашанина, Мише Анастасијевића, Јована Хацића, Вука Карацића, Светоандрејска скупштина.)	-Зна да објасни појам уставобранитељ -Зна ко су Александар Карађорђевић и Илија Гарашанин и зашто су важни -Зна да објасни значај реформе језика Вука С. Карацића	-Зна да дефинише Начертаније и када је донето (1844) -Уме да очу, издвоји и опише главне елементе уставобранитељске владавине -Зна ко су најважнији уставобранитељи: (Тома Вучић Перишић, Аврам Петронијевић, кнегиња Персида, Јован Хацић) - зна да објасни појмове абдикација и намесништво - зна за Тенкину заверу	-Зна зашто је важно доношење Грађанског законика и Начертанија и који су главни елементи тог програма - уме да објасни улогу Светоандрејске скупштине	-Уме критички да сагледа владавину уставобранитеља, њихове добре и лоше стране

<p>Србија 1858-1868.године унутрашња и спољна политика, ; национална политика кнеза Михаила</p>	<p>-Зна да именује и хронолошки поређа другу владавину Милоша и Михајла Обреновића - зна да преприча догађај на Чукур чесми - уме да наведе чланице Блканског савеза</p>	<p>-Зна да наведе главне карактеристике Милошеве краткотрајне друге владавине -Зна да опише добијање српских градова (1867) -Зна на који начин је завршио своју владавину кнез Михаило -Упознат је да је у складу са Начертанијем био покушај стварања Балканског савеза</p>	<p>-Зна да објасни главне карактеристике Михаилове друге владавине -Уме да уочи, издвоји и опише промене у Србији у време кнеза Михаила - уме да наведе и објасни последице догађаја на Чукур чесми - зна да објасни разлог настанка Балканског савеза</p>	<p>-Уме целовито, самостално, узрочно-последично, да опише владавину кнеза Михаила</p>
<p>Србија 1868-1878.године (Друго намесништво, Устав из 1869.,унутрашња и спољна политика, српски национални покрет и романтизам, ослободилачки ратови 1876-1878, Србија на Берлинском конгресу, територијално проширење и независност; личности кнеза Милана Обреновића, Јована Ристића, генерала Черњајева)</p>	<p>-Зна да објасни појмове намесник и намесништво -Зна од када до када је била Велика источна криза и када је био Берлински конгрес -Зна ко влада Србијом у време Берлинског конгреса и коју носи титулу -Зна шта спада у Државна обележја (грб, застава, химна) и препознаје обележја државе Србије -Зна да покаже на карти Србију пре и после Берлинског конгреса, уз помоћ наставника</p>	<p>-Зна ко су Милан Обреновић и Јован Ристић -Зна да објасни значај Намесничког устава из 1869.године -Зна да наведе одлуке Берлинског конгреса које се односе на Србију -Зна да опише функцију Другог намесништва (1868-1872) -Уме целовито да опише Велику источну кризу, користећи знања из предходних лекција - уме да опише друштво Кнежевине Србије</p>	<p>-Зна да узрочно-последично и хронолошки прецизно опише Велику источну кризу (1875-1878) уз показивање на карти</p>	<p>- Зна да опише преображај спољне политике Аустро-Угарске од средњоевропске монархије ка држави која тежи ка југо-истоку Европе на примеру Аустро-Угарске улоге у Великој источној кризи - уме да упореди улуге и интересе Аустро-Угарске, Русије и Турске у Великој источној кризи</p>
<p>Владавина Милана и Александра Обреновића</p>	<p>- зна ко су Милан и Александар Обреновић - зна ко је потписао Тајну конвенцију - зна да је Србија поново постала краљевина - зна да наведе имена странака у Србији и њихове вође - уме да објасни појам државни удар - зна шта се десило у Мајском преврату</p>	<p>- уме да објасни кад и како је проглашена краљевина - уме да изнесе програме политичких странака у Србији - зна повод и последице Тимочке буне - уме да објасни како и зашто је дошло до Мајског преврата</p>	<p>- уме да да критички осврт на Тајну конвенцију - уме да опише рат са Бугарима 1885 (повод, ток, последице) - уме да процени како су личне одлуке Александра утицале на његову владавину</p>	<p>- уме критички да сагледа и објасни владавину Милана и Александра Обреновића, и из угла унутрашње, и из угла спољашње политике - разуме последице Мајског преврата за даљу политичку судбину српског народа и државе</p>

ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД НА ПОЧЕТКУ ХХ ВЕКА

Наставна област	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
<p>Међународни односи у 2/2 XIX и почетком XX века (последнице уједињења Немачке и Италије-настанак Тројног савеза и Антанте, подела колонија и борба за колоније у Азији и Африци, успон САД и Јапана и међународне политичке кризе) Велике силе и балканске земље</p>	<p>-Зна да наведе имена савеза Антанта и Тројни савез (Централне силе) и ко су њихови чланови</p> <p>- Уме да, уз помоћ наставника, покаже на карти чланове Антанте и Централних сила: Немачко царство, Руско царство, Аустро-Угарску, Велику Британију, Француску, Италију</p> <p>- Зна да репродукује дефиницију монархије и републике, као и да објасни шта значи израз конфедералан, колонија</p> <p>- Зна да репродукује дефиницију и објасни значење појма Источно питање</p> <p>-Зна годину одржавања Берлинског конгреса (1878) и његове главне одлуке (стицање независности за Србију, Црну Гору, Румунију, подела Бугарске, окупација БиХ)</p> <p>-Зна да именује две велике међународне кризе између блокова Антанте и Централних сила, а настале у склопу решавања Источног питања: Анексиону кризу (1908) и Балканске ратове (1912/1913)</p>	<p>- Зна да наведе интересе Антанте и Централних сила, као и године њиховог настанка</p> <p>- Самостално показује на карти земље чланице ових савеза- Централних сила и Антанте</p> <p>-Повезује владарску династију и државу у којој владају;; Хабзбурзи-Аустро-Угарска; Османлије-Османско царство</p> <p>-Зна да објасни разлику између монархије и републике и примењује знање на примерима држава (данашња Србија) и зна ко је монарх, а ко председник</p> <p>-Зна да наведе пример за државу-колонију у овом периоду</p> <p>-Зна да објасни две велике међународне кризе између ова два блока, а настале у склопу решавања Источног питања: Анексиону кризу (1908) и Балканске ратове (1912/1913)</p> <p>- Зна да именује главне чиниоце у решавању Источног питања (велике силе, балканске државе, Османско царство)</p>	<p>- Зна да објасни две велике међународне кризе између блокова Антанте и Централних сила, а настале у склопу решавања Источног питања: Анексиону кризу (1908) и Балканске ратове (1912/1913)</p> <p>-Повезује владарску династију и државу у којој те династије владају: Хоенцолерни-Пруска, Немачка; Савоје-Пијемонт, Италија; Романови-Русија</p> <p>-Уме да целовито објасни политику Аустро-Угарске на Балкану у 2/2 XIX и почетком XX века (од уједињења Немачке и Италије, и смањивања утицаја А-У у средњој Европи, преко преоријентације ширења њеног утицаја ка Солуну; добијање БиХ, политика подршке Србији на Берлинском конгресу, избацивање утицаја Русије са Балкана...) уз показивање на карти</p> <p>-Зна да именује колонијална ширења Енглеске и Француске и да их покаже на карти Света</p> <p>-Уме да на примеру Аустро-Угарске објасни конфедерални принцип државног уређења</p>	<p>- Зна узроке и последице стварања Централних сила и Антанте (дефинише интересе ових војних савеза)</p> <p>-Повезује, разуме и целовито објашњава утицај Друге индустријске револуције, уједињења Немачке и Италије, настанка империјализма, са стварањем војно-политичких савеза у Европи у 2/2 XIX века, као у крајњем борбу за колоније и нову политичку и економску поделу света</p>

<p>Промене у привреди друштву и култури у другој половини XIX и почетком XX века (Друга индустријска револуција, промене у светској економији, политичке идеје: импреријализам, национализам, расизам, демократија, социјализам)</p>	<p>- Зна да репродукује дефиницију појмова: капиталистичка привреда, Друга индустријска револуција, велика сила - Препознаје и разликује појмове: национализам, расизам, демократија, социјализам -Зна ко су Никола Тесла, Томас Едисон</p>	<p>-Зна да наведе кључне проналаске Прве и Друге индустријске револуције (Прве- парна машина, а Друге-електрична енергија) - Зна узроке и последице Друге индустријске револуције (узрок- демографска експлозија, прва индустријска рев.; последице- миграције село-град; Европа- САД, Аустралија; развој радничке класе.настанак империјализма, монопола, развој колонијализма) - Зна начине и циљеве борбе радника за своја права- радничка класа, пролетеријат, буржоазија (виша грађанска класа) - Зна ко су Сигмунд Фројд, Михајло Пупин, Карл Маркс - Зна да репродукује дефиницију марксизма, национализма, расизма, демократије, социјализма</p>	<p>- Повезује и објашњава промене видова капиталистичке производње кроз историју: од мануфактурне, преко либералне до империјализма - Уме да објасни друштвене промене које се одвијају као последица Друге индустријске револуције (прелазак са традиционалног и аграрног друштва на модерно индустријско; развој радничке класе;) - Уме да упореди I и II индустријску револуцију и њихове последице (време настанка, проналаске, узроке, последице)</p>	<p>-Уме самостално да напише рад (кратко предавање), направи пано, ППТ на тему проналазака Друге индустријске револуције (филм, авион, вишефазна струја, Периодни систем елемената, мотор са унутрашњим сагоревањем, Рендген зраци...)</p>
<p>Србија од 1903-1914 (унутрашња политика-Устав из 1903, развој парламентарне демократије, спољнополитичко окружење-Царински рат и Анексиона криза; модернизација привреде и друштва, култура, образовање-оснивање Универзитета 1905, свакодневни живот;</p>	<p>- Зна ко су краљ Петар I и престолонаследник Александар Карађорђевић - Зна када су били Мајски преврат, Анексиона криза и Царински рат и због чега су наведени догађаји значајни, уз помоћ наставника - Препознаје и зна дефиницију појма парламентарне демократије (подела власти на законодавну, извршну и судску), дипломатије и међународних односа на примеру међународних криза</p>	<p>-Зна ко су: Димитрије Туцовић, Јован Цвијић, Надежда Петровић, Михајло Пупин, Јован Скерлић, Љуба Давидовић и Љуба Стојановић (локална ист-наш први академик) -Зна да објасни узрок, ток и последице Мајског преврата, Анексионе кризе и Царинског рата; -Уме да објасни израз парламентарна демократија -Уз сугестије наставника зна да исприча о владавини Петра</p>	<p>-Зна самостално да опише владавину Петра I -Зна да примени појам парламентарне демократије на период владавине Петра I до Балканских ратова -Критички анализира односе Србије и Аустро-Угарске од 1878 до 1914. и повезује Берлински конгрес-Тајну конвенцију-Царински рат -Зна да објасни значај оснивања Универзитета у Србији -Израђује самостално кратко предавање, пано, ППТ (уз</p>	

<p>личности: краљ Петар I и престолонаследник Александар Карађорђевић, Јован Цвијић, Јован Скерлић, Михаило Петровић Алас, Надежда Петровић)</p>	<p>везаних за Балкан (Балкански ратови и Анексиона криза)</p>	<p>I до Првог св. рата -Зна шта је Црна рука - пример тајне организације -Уме да опише улогу Црне руке у реализацији Мајског преврата - Зна годину оснивања Универзитета (1905) или име владара у чије време је основан - Израђује уз помоћ наставника, кратко предавање, ППТ, пано, о српским владарима друге половине XIX и почетка XX века, научницима, сликарима, политичарима, писцима - Уме да повеже владара и догађаје везане за његову владавину</p>	<p>сугестије наставника, где може да нађе литературу) о српским владарима 2/2 XIX и почетка XX века</p>	
<p>Србија од 1903-1914 (унутрашња политика-Устав из 1903, развој парламентарне демократије, спољнополитичко окружење-Царински рат и Анексиона криза; модернизација привреде и друштва, култура, образовање-оснивање Универзитета 1905, свакодневни живот; личности: краљ Петар I и престолонаследник Александар Карађорђевић, Јован Цвијић, Јован Скерлић, Михаило</p>	<p>- Зна ко су краљ Петар I и престолонаследник Александар Карађорђевић - Зна када су били Мајски преврат, Анексиона криза и Царински рат и због чега су наведени догађаји значајни, уз помоћ наставника - Препознаје и зна дефиницију појма парламентарне демократије (подела власти на законодавну, извршну и судску), дипломатије и међународних односа на примеру међународних криза везаних за Балкан (Балкански ратови и Анексиона криза)</p>	<p>-Зна ко су: Димитрије Туцовић, Јован Цвијић, Надежда Петровић, Михајло Пупин, Јован Скерлић, Љуба Давидовић -Зна да објасни узрок, ток и последице Мајског преврата, Анексионе кризе и Царинског рата; -Уме да објасни израз парламентарна демократија -Уз сугестије наставника зна да исприча о владавини Петра I до Првог св. рата -Зна шта је Црна рука - пример тајне организације - Зна годину оснивања Универзитета (1905) или име владара у чије време је основан - Уме да повеже владара и догађаје везане за његову</p>	<p>-Зна самостално да опише владавину Петра I -Зна да примени појам парламентарне демократије на период владавине Петра I до Балканских ратова -Зна да објасни значај оснивања Универзитета у Србији -Уме да опише улогу Црне руке у реализацији Мајског преврата</p>	<p>-Израђује самостално кратко предавање, пано, ППТ (уз сугестије наставника, где може да нађе литературу) о српским владарима 2/2 XIX и почетка XX века -Критички анализира односе Србије и Аустро-Угарске од 1878 до 1914. и повезује Берлински конгрес-Тајну конвенцију-Царински рат</p>

Петровић Алас, Надежда Петровић)		владавину		
Црна Гора на почетку 20 века - владавина књаза Николе;	-Зна ко је Никола Петровић, кнез (1860-1910), краљ (1910-1918) -Зна да покаже на карти Црну Гору пре и после Берлинског конгреса -Зна да наведе одлуке Берлинског конгреса везане за Црну Гору	-Зна да опише односе Петровића са српским владарима -Зна да опише учешће Црне Горе у Великој источној кризи - зна да именује државне институције	- Зна целовито да опише Велику источну кризу и учешће Србије и Црне Горе и њој - уме да упише устав и улугу државних институција	-Зна да критички анализира сарадњу Србије и Црне Горе у XIX веку
Срби у Хабзбуршкој монархији (Срби у Јужној Угарској, Хрватској и Славонији, Далмацији-друштво, привреда, култура, образовање, положај цркве, политички живот-политичке странке; личности-Михаило Полит-Десанчић, Јаша Томић, Светозар Прибићевић	-Зна значење појмова: покатоличавање, унијаћење, развојачење Војне крајине, нација -Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже простор Војне крајине, Јужне Угарске, Фрушку Гору, Сремске Карловце, Нови Сад, Далмацију...	-Зна да наведе главне карактеристике положаја Срба у Хабзбуршкој монархији (развијачена Војна крајина, без привилегија, укида се ћирилица, денационализација, јак притисак Римокатоличке цркве, Хрвата на хрватизацији и Мађара на мађаризацији Срба...) - Зна да наведе и објасни српске захтеве на Темишварском сабору 1790. -Зна да наведе последице учешћа Срба у револуцији 1848/1849 на страни Аустријског цара (суштина Војводства Србије и Тамишког Баната) -Зна да објасни узроке и последице настанка Војводства Србије и Тамишког Баната и да ту територију покаже на карти	- Самостално, са критичким освртом, на прошлост Срба у Хабзбуршкој монархији: објашњава процес асимилације Срба, узрок, ток и последице, факторе, који на то утичу и оне који то спречавају - Самостално анализира и упоређује положај Срба ван Србије у овом периоду (национални, верски, социјални, политички положај...) -Зна да разграничи појам политичког и правога народа - на примерима политике Мађара и Хрвата у 2/2 XIX (Аустро-Угарска-1867, Хрватско-Угарска нагодба - 1873.) - Зна да објасни значај појединих начина којима се Срби боре против денационализације (оснивање партија, Матица српска, Гимназије, СПЦ...)	-Уочава и објашњава развој културних институција као превенцију асимилације једног народа и повезује са стањем у култури данас у нашој држави (употреба ћирилице, утицај СПЦ, језик у медијима и у колоквијалном говору)
Босна и Херцеговина под аустроугарском влашћу (простор, становништво, правни положај Босне и	- Зна да објасни појам анексије и када је била анексија БиХ од стране А-У -Зна ко су: Алекса Шантић, Јован Дучић -Самостално показује на карти	-Самостално на карти показује наведене одреднице -Описује узроке окупације БиХ на Берлинском конгресу и Анексије БиХ 1908 - Зна кључне податке о	-Зна да опише управу Бењамина Калаја у БиХ са акцентом на денационализацији БиХ (досељавање мултиетничког становништва, стварању Бошњачке нације, поништавања	- Самостално повезује и описује процес ширења А-У на Балкану са окупацијом БиХ, денационализаторском политиком управе Бењамина Калаја, као и Анексију БиХ,

<p>Херцеговине, управа Бењамина Калаја, Анексија и Анексиона криза; друштво, привреда, култура, образовање; положај цркве; политички живот-политичке странке; омладински покрет и Млада Босна, међунационални и међуверски односи;</p>	<p>где се налазе Босна и Херцеговина, а уз помоћ наставника: Сарајево, Мостар и Бања Лука - Зна да наведе главне карактеристике положаја Срба у БиХ под управом Бењамина Калаја (стварање Бошњака, укидање ћирилице, српске историје, уместо правог инсистирање на политичком Бошњачком народу)</p>	<p>организацији Млада Босна (пример тајне организације)</p>	<p>Срба, ћирилице, српске историје, упоређује његов став према Србима док је био аташе у Србији и сада када је администратор у БиХ...</p>	<p>Царински рат са Србијом -Препознаје елементе А-У ског управљања у БиХ са краја XIX века са савременом ситуацијом у БиХ (стварање Бошњака, покушаји стварања мултиетничког друштва, историје, међународна управа, форсирање католичанства и ислама-разлика, латинице у односу на ћирилицу...)</p>
<p>Срби у Османском царству (Косово, Метохија, Рашка област и Македонија-политичка, лична, имовинска обесправљеност Срба; културне, просветне и црквене прилике-значај Призренске богословије; утицај Србије; личности: Београд Раденковић, Петар Костић...)</p>	<p>-Зна да репродукује објашњење појмова: Стара Србија (Рашка област, Косово и Метохија, северна Македонија) и исламизација - Зна уз, помоћ наставника, да покаже Стару Србију -Зна да наведе име државе која је владала Старом Србијом на основу историјске карте</p>	<p>-Уме да опише положај Срба у овој Османском царству у 2/2 XIX и почетком XX века (национални, верски, политички, социјални, културни) -Зна самостално да покаже Стару Србију -Зна на карти да покаже Призрен и Пећ</p>	<p>- Зна да опише положај СПЦ (значај Призренске богословије) у Османском царству</p>	<p>- Препознаје, уочава и повезује процес ширења Шиптара на Косову, као национални план, који се од Берлинског конгреса, уз помоћ великих сила, остварује и данас</p>
<p>Балкански ратови (узроци, поводи; супротности између балканских националних политика, Младотурска револуција, Балкански савез, Први балкански рат-Кумановска и Битољска битка; територијалне промене; сукоби међу свезаницима и Други</p>	<p>-Зна да именује најзначајније битке балканских ратова (Кумановска, Битољска, Брегалничка), -Зна да их покаже на карти, уз помоћ наставника - Зна када су били Први (1912/1913) и Други (1913) балкански рат - Зна ко је Александар I Карађорђевић и зашто је значајан</p>	<p>- Зна да исприча узроке, ток и последице Балканских ратова -Зна да наведе кључне последице (Србија добија Вардарску Македонију, заједничка граница са Црном Гором; стварање Албаније под притиском великих сила) -Зна самостално да покаже наведене битке Балканских ратова и Скадар, као и границе балканских држава пре и после ових ратова - Зна да наведе узрок оба балканска рата</p>	<p>-Самостално и целовито описује Балканске ратове (уз податке о Младотурској револуцији, слабљење Османског царства, продор Русије и Аустро-Угарске на Бакан, интереси балканских држава...) уз приказивање на карти тока и интересних сфера у балканским ратовима - Уме да на карти покаже границе балканских држава пре и после Балканских ратова</p>	<p>- Уме самостално да попуни упоредну табелу Првог и Другог балканског рата (време, битке, узрок, последице; учесници)</p>

балкански рат- Брегалничка битка; Букурешки мир и нове границе на Балкану)				
ПРВИ СВЕТСКИ РАТ – ВЕЛИКИ РАТ				
Наставна област	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
Свет у великом рату (Велике силе и њихови сукобљени интереси, узроци и повод, савезништва и фронтови; ратна хроника-преломноце рата;аспекти рата- технологија рата, губици и жртве, водеће личности држава у сукобу)	-Зна да наведе узрок (борба за колоније) и повод (убиство Франца Фердинанда 28. јуна 1914. у Сарајеву) Првог светског рата, као и његово време трајања (1914 -1918) -Зна да наведе имена војно-политичких савеза (Централне силе и Антанта) и њихове чланице -Зна да именује фронтове и уз помоћ наставника их покаже на карти -Зна да именује нова оружја, која су се појавила (тенк, авион, бојни отров, подморница) -Зна да наведе ко је победник, а ко губитник Првог св. рата -Зна да се Први св. рат завршио Париским мировним уговором (Версајски мир) и зна да је на политику Европе велики утицај извршио председник САД Вудро Вилсон -Зна ко су Франц Јозеф, Гаврило Принцип	-Разликује узрок и повод као појмове и узрок и повод Првог светског рата -Именује велике силе и дефинише њихове интересе у Првом св. рату -Зна да именује најважније битке Првог св.рата -Зна да издвоји прекретнице у рату и зна зашто су ти догађаји тако окарактерисани (прелазак Италије на страну Антанта, излазак Русије из рата; улазак САД у рат (1917)) - Зна да самостално на карти Европе покаже фронтове у Првом светском рату -Зна да наведе, уз помоћ наставника, последице Првог св. рата - Уме да покаже на карти фронтове и битке и упореди их по њиховом геостратешком значају, уз помоћ наставника	-Зна ко су: Филип Петен, Франц Фердинанд -Зна самостално да опише последице Првог св.рата и да их покаже на карти -Целовито објашњава Први светски рат (узрок, повод, ток, последице, хронолошким редом и течно) уз показивање на карти -Зна да опише ток рата-кључне битке (кад су биле, њихов значај): Марна, Галипоље, Сома, Верден, Литланд,	-Уме да анализира табелу поражених земаља Првог св. рата и услова уговора који су им наметнути Версајском мировном конференцијом -Уме да упореди геостратешки положај Централних сила и Антанта на почетку, као и како се тај положај мењао током рата -Уме да процени значај револуција у Русији са освртом на њену позицију у Европи током рата, као и паралелно са тим улазак и утицај САД
Човек у рату-лично и колективно искуство (живот у позадини и	- Изражава свој став (бар један) о Првом светском рату (процењује узроке и	-Процењује зашто неко из рата извлачи корист и ко је то ко највише страда	- Уме да дефинише угао гледања једног и другог савеза на рат, као и то какве је	- Уме да објасни на примеру Првог св.рата зашто је рат стање поништавања цивилизацијских

<p>на фронту, рат и култура-уметничко виђење рата; рат као поништавање цивилизацијских вредности; лични доживљај рата)</p>	<p>последнице; праведност-неправедност; жртве; живот током рата...)</p>	<p>- Процењује и даје мишљење о последицама рата на микро (лично људски доживљај) и макро (државном и међудржавном) нивоу</p>	<p>последнице рат имао и на једне и на друге</p>	<p>вредности</p>
<p>Србија у Првом светском рату 1914. (Одбрана отаџбине-Церска и Колубарска битка, Радомир Путник, Степа Степановић, Живојин Мишић, Арчибалд Рајс...)</p>	<p>-Зна ко су: Гаврило Принцип, Радомир Путник, Степа Степановић, Живојин Мишић, Никола Пашић, Петар I и Александар Карађорђевић -Именује главне битке 1914: Церска и Колубарска и зна кључне податке о њима (ко се бори, када, значај, српске војсковође) и зна да их покаже на карти - Зна од када до када траје Први св. рат у Србији (1914-1918)</p>	<p>-Зна ко су: Оскар фон Поћорек, Август фон Мекензен, Милунка Савић, Драгутин Димитријевић Апис, Надежда Петровић, Петар Бојовић, Арчибалд Рајс - Описује Церску и Колубарску битку (време, ток, последице, војсковође) -Уме да повеже улогу Србије са поводом за рат (атентат Г. Принципа на Ф. Фердинанда)</p>	<p>- Зна да анализира битке са геостратешког, демографског, националног и родољубивог становишта -Описује поступке Аустро-Угарске војске у окупираној Мачви</p>	<p>-Уме да да свој аргументован суд о Сарајевском атентату, ултиматуму Аустро-Угарске -Уме да просуди у чему је значај српских победа 1914, за положај сила Антанте, као и за Србију саму</p>
<p>Србија у Првом светском рату 1915-1918. (Глад и епидемије; одбрана Београда, повлачење кроз Србију и преко Албаније, Мојковачка битка, Солунски фронт, живот у окупираној Србији-окупација и избеглиштво, , пљачка, репресија и отпор, Топлички устанак; живот у избеглиштву; Солунски фронт и ослобођење, допринос победи; личности.</p>	<p>-Именује српске главне војсковође, као и српске владаре у овом периоду -Именује главне битке, токове рата 1915-1918.: повлачење преко Албаније, Кајмакчалан, пробој Солунског фронта и ослобођење Србије -Зна шта је Плава гробница -Зна да објасни појам окупација, епидемија, терор (злочини 1914-1918), избеглиштво -Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже: Цер, Дрину, Солунски фронт, Кајмакчалан, прелазак преко Албаније, Крф и Видо, Солун</p>	<p>-Зна када је била и у чему је значај Мојковачке битке -Уме, уз помоћ наставника, да опише у Топлички устанак - Описује поступке окупатора у Србији 1916-1918. -Зна да опише пробој Солунског фронта и ослобођење Србије (правац, и време) -На карти самостално уме да покаже места великих битака (Цер, правце кретања војски у Колубарској бици, Мојковачка битка, повлачење српске војске, Крф, Видо, Солун, Солунски фронт, Кајмакчалан, Битољ) историјским изворима</p>	<p>- Зна ко је мајор Д. Гавриловић - Зна да наведе главни узрок и последице Првог св. рата за Србију (58,5% мушког ст. од 18-35г. и изгубљена укупно 1/3 становништва, пљачка, денационализација...) -Уме да уочи, издвоји и опише допринос Србије победи Антанте у Првом св. рату - уме да опише Макензенову офанзиву</p>	<p>-Уме да повеже и објасни утицај великих сила и њихове интересе на војно-политичку ситуацију у Србији током 1914/1915 и 1915-1918. године (Италија, Русија, Енглеска, Француска, Аустро-Угарска, Бугарска)</p>

Петар Бојовић, Јанко Вукотић, мајор Гавриловић, Милутин Бојић...)				
--	--	--	--	--

, 59/2020 и 81/2020), Општи критеријуми оцењивања за наставни предмет Историја и Начини праћења постигнућа ученика.

Наставник историје: Милена Савовић